

2021-06-02

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLMLise Donovan
070-2856210
Lise.Donovan@TCO.se

TCO:s remissyttrande över betänkandet Andra chans för krisande företag, SOU 2021:12

A2018/00776/ARM

TCO har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet *Andra chans för krisande företag*, SOU 2021:12, från Rekonstruktionsutredningen, och inkommer härmed med följande yttrande.

Inledning

En avgörande förutsättning för ekonomisk utveckling såväl som fler och bättre jobb är att företag startas, växer och utvecklar sin verksamhet. Ibland håller inte företagsidén eller så har de som driver företaget inte tillräcklig förmåga. Då är en avveckling, ibland genom konkurs, nödvändig. Men ibland uppstår ekonomiska problem även om företaget med en nystart kan vara livskraftigt. Inte minst den nuvarande situationen genom pandemin är en sådan. Det kan dock även vara betydligt mindre dramatiska orsaker.

Därför välkomnar TCO en ny lag om företagsrekonstruktion. Genom att rekonstruktionen inleds tidigare, en god rådgivning säkerställs och processen stärks kan fler företag med livskraftiga förutsättningar fortsätta verka och utvecklas.

TCO lämnar inte några närmare kommentarer till flertalet av utredningens konkreta förslag utan koncentrerar yttrandet till de delar som berör vissa förhållanden för arbetstagare i samband med en företagsrekonstruktion.

6.6. Rekonstruktionsförfarandets påverkan på förvärvade tjänstepensionsrätter

Tjänstepensionsrätter är av stor betydelse för de enskilda arbetstagarna och tjänstepensionen är något som i hög grad påverkar arbetstagares framtida inkomst och kan utgöra så mycket som 50 procent av den totala pensionen.

TCO konstaterar att enligt det direktiv som ligger till grund för förslaget till en ny lag om företagsrekonstruktion ska medlemsstaterna säkra att förvärvade tjänstepensionsrätter inte påverkas av rekonstruktionsförfarandet. Det framgår av betänkandet att det råder en osäkerhet om den fulla innebörden av direktivet i denna del. TCO:s bedömning är att det inte kan uteslutas att innebörden av direktivet är att en arbetstagare fullt ut ska kompenseras för de pensionspremier som arbetsgivaren inte betalat in före och under en företagsrekonstruktion.

Lönegarantin omfattar i och för sig pensionspremier men lönegarantilagen (1992:497) innehåller begränsningar avseende både tidsfrister och beloppsgränser. Enligt utredningens bedömning torde det endast röra sig om ett begränsat antal fall där dessa bestämmelser i lönegarantin tillämpas avseende pensionspremier. Det är dock oklart vad denna uppgift grundar sig på.

Det är av största vikt att det görs en *fördjupad analys* av innebörden av direktivet i denna del samt att det inhämtas information om hur många, i vilka situationer och omfattningen av arbetstagare som drabbas av lönegarantilagens begränsningar när det gäller tjänstepensioner.

Om det skulle visa sig att det är *annan innebörd* av direktivet eller faktiskt är ett *större problem* än vad utredningen utgått ifrån bör regeringen överväga att *vida nödvändiga lagstiftningsåtgärder* för att komma tillrätta med det ovan beskrivna problemet.

7.7.12 Arbetstagares fordringar för utfört arbete under rekonstruktion

TCO ser en potentiell risk med en ändring av den praxis som Högsta förvaltningsdomstolen (HFD 2016 ref 62) slagit fast och som innebär att lönefordran som uppkommer senare än en månad efter beslut om företagsrekonstruktion, till följd av att arbetstagaren fortsätter att *fullgöra sina åtaganden enligt ett anställningsavtal*, ska anses ha uppkommit under företagsrekonstruktion. Den föreslagna ändringen riskerar att drabba arbetstagare som till exempel redan har slagit i lönegarantitaket före eller under månaden som följer efter beslut om rekonstruktion. Förslaget skulle således kunna leda till att en heltidsarbetande arbetstagare endast erhåller 25 procent i ersättning trots att hen arbetat heltid under den aktuella tiden.

Det är för övrigt enligt TCO:s uppfattning inte oproblemiskt att jämföra företagsrekonstruktion med konkursfallet eftersom det i konkursfallet rör sig om två olika rättssubjekt. Det torde vara större chans för en arbetstagare att erhålla ersättning för sitt arbete av ett konkursbo (massakostnad) som tar i anspråk arbetstagarens tjänster än då arbete utförs under den första månaden efter beslut om företagsrekonstruktion när lönegarantin av någon anledning inte ersätter lönefordran och denna, om förslaget blir verklighet, omfattas av ett ackord.

Regeringen bör *överväga denna fråga ytterligare* utifrån de utgångspunkter som framförts ovan.

8.4 Åtgärder i en rekonstruktionsplan

TCO efterlyser en analys och ett *klarläggande av hur förmånsrätten ska beräknas i rekonstruktionsfallet*. I den dagliga hanteringen av lönegarantiutbetalningar gör rekonstruktörerna på olika sätt. I doktrinen har det utvecklats i huvudsak tre olika modeller för bedömning av förmånsrätten.

I modell I likställs ansökan om företagsrekonstruktion med ansökan om konkurs och beslut om företagsrekonstruktion likställs med beslut om konkurs. Förmånsrätten omfattar i detta fall lönekrav tre månader bakåt i tiden från ansökan om företagsrekonstruktion, lönekrav i tiden mellan ansökan om företagsrekonstruktion och beslut om företagsrekonstruktion samt lönekrav en månad efter beslut om företagsrekonstruktion.

I modell II likställs ackordets antagande med ansökan om konkurs och ackordets fastställande likställs med beslut om konkurs. Förmånsrätten omfattar i detta fall lönekrav tre månader bakåt i tiden från ackordets antagande, lönekrav i tiden mellan antagande och fastställande samt lönekrav en månad efter fastställande.

I modell III är utgångspunkten att ansökan om konkurs lämnats in under pågående företagsrekonstruktion. En sådan ansökan om konkurs förklaras vilande i avvaktan på företagsrekonstruktionens avslut. Förmånsrätten ska bedömas utifrån ansökan om konkurs. Den bortre tidpunkten blir ett beslut om konkurs eller, om företagsrekonstruktionen lyckas, dagen för fastställande av det offentliga ackordet. Förmånsrätten omfattar i sådana fall lönekrav tre månader bakåt i tiden från ansökan om konkurs, lönekrav i tiden mellan ansökan om konkurs och fastställande av det offentliga ackordet eller beslut om konkurs samt lönekrav en månad efter tingsrättens fastställande av det offentliga ackordet eller beslut om konkurs.

Vilken modell som tillämpas får stor betydelse för utfallet i det enskilda fallet. Den bristande enhetligheten i praxis innebär en oförutsägbarhet för den enskilde i frågan om vilken av modellerna som kommer att tillämpas, detta är högst otillfredsställande och går dessutom ut över den enskildes rättssäkerhet. TCO ser det som önskvärt att denna fråga *klarläggs och får ett entydigt svar* i den kommande propositionen.

8.7.2 De berörda parterna ska delas in i grupper

TCO *delar utredningens uppfattning* att det inte är lämpligt att i lagen kräva att arbetstagares fordringar alltid ska hanteras i en särskild grupp.

8.10 Arbetstagarnas ställning under rekonstruktionen

TCO konstaterar att enligt de direktiv som ligger till grund för förslaget till en ny lag om företagsrekonstruktion ska arbetstagare ha fullständigt arbetsrättsligt skydd under rekonstruktionsförfarandet. Utredningens bedömning är att arbetstagarnas individuella och kollektiva rättigheter, inklusive arbetstagares hävningsrätt av anställningsavtalet vid utebliven löneutbetalning, inte påverkas av rekonstruktionsförfarandet enligt lagförslaget. TCO *välkomnar detta* och ser gärna att det tydliggörs i den kommande propositionen att detta även gäller sådana rättigheter som grundar sig i kollektivavtal.

9.3 Ett särskilt förfarande för att fastställa en skulduppställning

Utredningen föreslår att det bör införas ett alternativt förfarande där en skulduppställning kan fastställas utan att det är en del av en rekonstruktionsplan, en så kallad offentlig skulduppställning.

TCO *avstyrker* detta förslag och anser att det måste göras en ordentlig analys av vilka konsekvenser detta kan få för de anställda och deras lönefordringar. TCO befarar att det föreslagna förfarandet kan komma att användas, och rent utav missbrukas, av företag i syfte att skriva ned sina skulder för att försöka "rädda" sin verksamhet, men utan att arbetstagarna kan erhålla skydd för sina lönefordringar m.m. genom lönegaranti eller på annat sätt. TCO anser att arbetstagarna måste tillförsäkras ett löneskydd om den här typen av förfarande ska införas annars bör regeringen avstå från att föreslå ett sådant alternativt förfarande.

Övrigt

TCO vill avslutningsvis betona att under det dryga år av pandemi och därav följande ekonomisk kris för många företag har de facto antalet konkurser varit något lägre än normalt. Det finns anledning att tro att när ekonomin helt kommit igång igen så kommer behovet av företagsrekonstruktion att bli tydligt bland företag som genom stödinsatser lyckats överleva men som är i behov av en omstrukturering.

Therese Svanström

Ordförande

Lise Donovan

Jurist